"జంగమా హేమవల్లి"

(కథానిక)

బోటానిస్టు ఆర్. ఆర్, మర్లా ఉన్నట్టుండి ఒక్కసారి గట్టిగా నవ్వేశాడు, విజయ సూచకంగా.

"ప్రకృతిమీద మొదటి విజయం సాధించాను, లతా." నవ్వుకి కారణం తెలుసుకోటానికి తలెత్తిచూసిన లత కారణం తెలుసుకుని కూడా, ఏమీ అర్థం కానట్టుగానో, అర్థమైనా కూడా తెలుసుకున్న విషయంలో అభిరుచి లేనట్టుగానో చూస్తూనే ఉంది అతని వైపు.

"పట్టుదల ఉండాలేగాని ప్రకృతి రహస్యాలు మనుషులకి పట్టుబడక పోవు. ఏమంటావు, లతా?" తల నిలువుగా ఆడించింది లత కళ్ళప్పగించి చూస్తూనే.

"రెండు సంవత్సరాలనించీ చేస్తున్న పరిశోధన ఇవాళ ఫలించింది."

ఆర్. ఆర్. మర్లా ఉత్సాహంతో చేతుల్లోని నెగటివ్ రీలువైపు తృప్తిగా చూస్తూ అన్నాడు.

ఈ విషయంలో లత ఏమీ ఉత్సాహం చూపించలేదు. ఆ విషయం బోటానిస్టు గమనించే పరిస్థితిలో లేడు.

"ఈ పరిశోధనల గొడవ అయినట్టేనా ఇవాళ్టితో?"

"మొక్కల పెరుగుదలని గురించి అమూల్యమైన విషయాలు కనిపెట్టబోతున్నాను. ఇంకా కొన్ని ఫోటోలు తీస్తే ఒక అధ్యాయం ముగిసినట్టే."

సరిగా ఊహించినట్టే వొచ్చింది జవాబు. ఒక అధ్యాయమంట!

"సాయంత్రంలోపల ఇంకా కొన్ని ఫోటోలు తయారు కావాలి. అవి ఐతే కాని నా పరిశోధనలో మొదటిభాగం పూర్తి కాదు. ఇంతవరకు ఫలితాలు నాకు అనుగుణంగానే ఉన్నాయి. పరిశోధన తప్పక అనుకూలంగానే పరిణమిస్తుందని నాకు గట్టి నమ్మకం ఉంది."

కెమెరా సర్దుతూ తన ధోరణిలో చెప్పుకు పోతున్నాడు బోటానిస్టు. ఆ మాటలు ఎవరూ వినటంలేదని అతనికేం తెలుసు!

"జీవితమంతా ఈ లేబరేటరీలో నేనా గడపటం?" చిరాకు, కోపం, అసహనం, నిస్పృహ అన్నీ ప్రతి బింబించేలా అంది లత.

సమాధానం చెప్పటం అనవసరం అనుకొని బోటానిస్టు చిన్నగా నవ్వాడు.

"పెళ్ళికాగానే ఇంగ్లండు ప్రయాణం, ఇంగ్లండునించి రాగానే ఈ లేబరేటరీ-బాగానే ఉంది. తిండీ, ఉద్యోగం, పడకా అన్నీ ఇక్కడే. ఇంట్లో మనుషులున్నారనిగాని, కాస్త మాటామంతీ ఆడాలనిగాని ఏమైనా ఉంటేనా? ఈ మొక్కల్లో ఒక మొక్కల్లే బతకటం నా చేత కాదు" తీక్షణంగా అంది లత.

"లతా, నీ పేరులో మొదటి రెండు అక్షరాలు ఎందుకు కొట్టేశానని నీ అభిప్రాయం?"

ఆమె చిరాగ్గా చూసిం దతని వైపు.

"భూమినించి పైకి వొచ్చింది మొదలు సుకుమారమైన లత చిన్నచిన్న ఆకులు తొడుగుతూ అందంగా మనోహరంగా ప్రతినిత్యమూ పెరుగుతూ చక్కని పూలు పూస్తుంది. ఈ క్రమవికాసం లత కెలా వొస్తుందో అలా నా "స్వర్ణలత"కి రావాలి. స్వర్ణలత పెరగదు. అందుకనే మొదటి రెండక్షరాలూ తీసేశాను."

ఆర్. ఆర్. మర్లా ప్రతిభావంతమైన తన ఉపన్యాసానికి తనలోనే గర్వపడి మళ్లీ కొనసాగించాడు.

"అసలు విజ్ఞానం అంటే ఏమిటి? ప్రకృతి రహస్యాలు తెలుసుకోటం. అలా తెలుసుకునేలా చేయగలిగించే విద్య. ప్రకృతి రహస్యాలు తెలుసుకోటానికి నేను ప్రకృతిలో లీనమైపోతున్నాను. ప్రకృతిలో సంపూర్ణంగా లీనం కాగలిగిననాడే ప్రకృతిని నేను అర్థం చేసుకోగలను. ఉన్న ఆస్తంతా అమ్మి ఈ

"ప్రసాద్"

బొటానికల్ గార్డెన్స్ వేసిందీ, ఈ లేబరేటరీ కట్టిందీ పిచ్చిపట్టే అనుకున్నావా? లతా, నీ చుట్టూ ఉన్న ప్రకృతిలో నువ్వుకూడా ఐక్యమై ప్రకృతిని ఆరాధించకలిగితే నువ్వు నన్ను అర్థం చేసుకోగలవు. నిన్ను నువ్వు అర్థం చేసుకో గలవు. నాకు సహాయం చెయ్యగలవు. విలువైన కాలాన్ని సరిగా వినియోగించుకోగలవు. నీకు లభ్యం కావలసిన మానసిక క్రమవికాసం ఇదే. నువ్వూ చదువుకున్న దానివే. ఇంతగా నీకు విప్పి చెప్పాలిసిన అవసరంలేదు. నువ్వు దారిలోనే ఉన్నావని నేనిన్నాళ్ళూ అనుకుంటున్నాను. మొక్కలలో మొక్కల్లే బతకటం నీ కిష్టం లేదన్నావు. ఈ ఒక్కొక్క మొక్క నాకెంత ప్రియతమమో నువ్వూ అంతే. నీతో సరిగా మాట్లాడటంలేదని కదూ నువ్వనటం? ఈ మొక్కలతో నేనెప్పుడూ మాట్లాడలేకపోయినా, ప్రతిక్షణం మాట్లాడుతూనే ఉంటాను. ఈ వాక్యం బాగా అర్థంచేసుకో. నామీద నీకున్న కోపం అంతా ఎగిరిపోతుంది"

ఆమె కోపమంతా ఎగిరిపోక తప్పదనే దృఢవిశ్వాసంవల్ల, తన ఉపన్యాసం ఆమెలో కలిగించిన మార్పు తెలుసుకోటం కోసం ఆమె ముఖ భంగిమలు కనిపెట్టటం అనవసరమనుకుని బొటానిస్టు మైక్రో స్కోపుమీదికి వంగి దృష్టి సారించాడు. ఉపన్యాసం కలిగించిన నిస్పృహకి అతని నిర్లక్ష్యంతోడైనందువల్ల లత ముఖం కోపంతో మరింత ఎర్రబడ్డది.

మరికాసేపటికి పని ముగించుకుని చేతులు కడుక్కుంటూ అన్నాడు బొటానిస్టు.

"అలా బొటానికల్ జర్నల్ ఎడిటర్ దగ్గిరికెళ్ళొస్తాను. ఈ పరిశోధన పూర్తికాగానే వ్యాసం రాసి ప్రకటించాలి. అంతర్జాతీయ కీర్తికి ఇదే మొదటి మెట్టు. బహుశా సాయంత్రం ఆలస్యంగా వస్తానేమో. ఈ విషయం ఎడిటర్‌తో బాగా చర్చించాలి."

మాట్లాడటం సరిగా పూర్తి కాకుండానే గుమ్మందాటి వెళ్ళాడు, ఆర్.ఆర్. మల్లా. అతను వెళ్ళినవైపే అలానే కాసేపు చూసింది లత. అంతర్జాతీయ కీర్తి! మొక్కలూ, వ్యాసాలూ, కీర్తి! ఇంతకంటె ఈయనకేం అక్కర్లేదల్లే ఉంది. రాత్రింబగళ్లూ ఇదే ధ్యాస. మనిషిలో ఇంత స్వార్థం ఎలా కరుడు గట్టుకు పోతూంది! విసుగ్గా చుట్టూ చూసింది లత ఏమీతోచక. చుట్టూరకరకాల చిన్నచిన్న మొక్కలు. వాటి పెరుగుదల గురించి పరిశోధనలు! అవి ఎలా పెరిగితే ఎవడిక్కావాలి? పైగా పెద్ద పెద్ద మాటలు. ప్రకృతీ, ఐక్యం! ఆ మొక్కల్ని చూస్తే ఎక్కడలేని అసహ్యం వేసిందామెకి. తల తిప్పింది. కేమెరా, మైక్రో స్కోపూ, ట్యూబులూ మట్టి, మశానం. వొళ్లు మండింది లతకి. వాటిల్లో ఏ ఒక్క వస్తువూ ఉపయోగించటం తనకి చేతకాదు. అవన్నీ తనని వెక్కిరిస్తున్నాయి. వాటిమీద తన భర్తకి ఎంత అధికారముందో తనకీ అంత ఉంది. అది ఆయనకి లోకువ. తనకికాదు.

లతకి తటాలున ఓ వింత తలపు కలిగింది. తన భర్తకి తనకంటె అవే ఎక్కువ ప్రియతమములు. ఆ కేమెరా, ఆ మైక్రోస్కోపు, ప్రాణంలేని ఆ పదార్థాలు తనవైపు చూసి హేళనగా, ఈసడింపుగా నవ్వుతున్నాయి. దుర్భరం. సహించలేని ఆ మానసిక వేదనతో లత తటాలున సోఫానించి లేచి కోపావేశంతో స్టాండుతోసహా ఆ కేమెరా ఎత్తి కిందపడవేయబోయింది. కాని ఆ చర్యలోని బుద్ధిమాంద్యం వెంటనే గ్రహింపుకి రావటంవల్ల తన ప్రవర్తనకి సిగ్గుపడి కేమెరా దించేసింది. ఏదో నిస్సహాయత, ఏదో అశాంతి, అర్థంకాని అలజడితో మళ్లీ సోఫాలో చతికిలబడి కళ్లుమూసుకుందామె.

తల ఎవరో నిమిరారు

కళ్లు తెరిచి చూసింది లత. అప్రతిభురాలైంది. ఎదురుగా రంగారావు చిరునవ్వు నవ్వుతూ నుంచున్నాడు. తన భర్త ప్రియ స్నేహితుడు. ఎంత ధైర్యం చేశాడు! ఏమనాలో, ఏం చెయ్యాలో ఆమెకి చప్పున తోచలేదు.

"నాకు తెలుసు స్వర్ణలతాదేవీ, మీ మానసిక బాధ నా కర్థమవుతుంది. నేను సైకో ఎనలిస్టుని."

పరాయి వ్యక్తి అనుకోకుండా తన తల నిమరటం, తన ప్రవర్తన చూడటం– ఈ రెండు సంఘటనలూ ఒక్కుమ్మడిగా లత మానసిక

శక్తులపై విజృంభించి ఆమెని మాట్లాడకుండా చేశాయి, కొద్ది క్షణాల వరకూ.

రంగారావు ఆమెవైపు పరకాయించి చూచి తటాలున ఆమెని కౌగలించుకుని అదిరే ఆమె అధరాలని చుంబించాడు. పోయిన మానసిక శక్తులన్నీ వెంటనే తిరిగి రాగా లత రంగారావుని శక్తి కొద్దీ వెనక్కి తోసేసి, లేచి నుంచుంది. ఆమె నిలువెల్లా కంపింపసాగింది. కాని ఒక్క మాట కూడా ఆమె పెదవులు దాటి బయటికి రాలేదు.

తన సైకో ఎనాలిసిస్ ఎక్కడ దెబ్బతిందో రంగారావుకి సరిగా బోధపడలేదు.

"క్షమించండి" గొణిగాడు.

లత తెలివి తేటలన్నీ ఏమయ్యాయో గాని, అతనివైపు చురచుర చూడటంతప్ప ఆమె ఏమీ అనలేదు.

మనస్తత్వ శాస్త్రంమీద మరో కొత్త పుస్తకం తాజాగా వెలువడిందేమోననిపించింది రంగారావుకి.

"పొరపాటు ... నా ఉద్దేశం ... క్షమించండి, అది కాదు" నత్తిగా ఏదో గొణిగి వెనక్కి పోయాడు అతను.

జరిగిన పరాభవం తలుచుకుని లతకి కళ్ల వెంబడి నీళ్లు తిరిగాయి. అలా ఎంతసేపు కూచుందో ఆమెకి తెలియలేదు.

"ఎడిటర్ అదిరి పోయాడంటే నమ్ము, లతా!" అకస్మాత్తుగా విన వచ్చిన ఈ మాటలకి లత తలెత్తి చూసింది. బొటానిస్టు ఆర్. ఆర్. మర్లా అత్యుత్సాహంగా ఉన్నాడు.

"బొటానికల్ వరల్డులో మీ పేరు చిరస్థాయిగా ఉంటుందండీ" అన్నాడు ఎడిటర్. 'చిత్తయి పోయినాడు పాపం'' లత అతని మాటలువిన్నది. కాని ఆమె ఏమీ ఉత్సాహం చూపించలేదు. మాటలు చెప్పుకు పోవటమే అతని వంతుగాని అవి ఎవరైనా వింటున్నారో లేదో, ఆ బొటానిస్టు కనవసరం.

"ఈ ఫొటోగ్రాఫుల గొడవ అయిపోయిందంటే ఒక అధ్యాయం అయిపోనట్టే. కాస్త ఊపిరి పీల్చుకోటానికి వ్యవధానం దొరుకుతుంది."

లత అతనివైపు ఏమీ మాట్లాడకుండా చూస్తూ కూర్చుంది. మళ్ళీ మొదలు ... అదుగో- ఆ కెమేరా ముందు. అంత సంతోషంలో ఉండీ కూడా కులాసాగా తనతో నాలుగు మాటలు మాట్లాడటానికి విశ్రాంతి లేదు! ఏమిటో ఈయన స్టడీ! మొక్కలూ, పాదూ, అంత కంటె ప్రపంచంలో ఇంకేం లేనట్లు.

డార్కు రూమ్‌లోనించి బయటికొచ్చాడు బొటానిస్టు చేతిలో నెగటివ్ ఫిల్ములతో.

"ఇవన్నీ పరిశోధన ఆఖరి దశలో తీసిన ఫొటోలు. పరిశోధన మొత్తం ఫలితం దీని మీద ఆధారపడి ఉంది. ఫలితం నాకు ముందే తెలుసనుకో. లతా, ఒకసారి ఇలా చూడు. రెండేళ్ళ తపస్సు ఫలించినపుడు సైంటిస్టు ముఖ భంగిమ ఎలా ఉంటుందో గమనించు. ఇదిగో నెగటివ్ ఫిల్ము చూస్తున్నాను."

లత కేవలం రాతి బొమ్మలా అతనివైపు చూడసాగింది. అదేమిటి? విజయం సాధించిన సైంటిస్టు ముఖం అలాగేనా ఉండేది? ఏమిటది? అలా తన భర్త ముఖం వివర్ణమయిందేం? ఒక్కసారిగా లతహృదయం ముకుళించుకుపోయింది. పరిశోధన ఫలించలేదు కాబోలు, పాపం! రెండేళ్ల శ్రమ! అయ్యో! దిగ్భ్రమతో బొటానిస్టు లత ముఖంవైపు చూశాడు. తరవాత త్వరితంగా మళ్ళీ డార్కు రూంలోకి వెళ్ళిపోయాడు. అతని ముఖం పూర్తిగా వాడిపోయింది.

మరో గంటకి అగదినించి బయటికొచ్చాడు అతను. చేతిలో కొన్ని ఫొటోలున్నాయి.

"సరిగా రాలేదా?" సానుభూతితో అడిగింది లత.' అతనేమీ మాట్లాడకుండా ఆమె దగ్గిరికి వొచ్చి ఓ ఫొటో అందించాడు.

"బావుంది కదూ?"

ఫొటో చూసి లత స్తంభీభూతురాలైంది. ఆ ఫొటోలో ఉన్నది లత కాదు—స్వర్ణలత!

"ఇదెక్కడిది?"

బొటానిస్టు మాట్లాడకుండా కేమెరావైపు సంజ్ఞ చేశాడు. ఆమెకిదేమీ అర్థంకాలేదు.

"ఎప్పుడు తీశారు?"

"నేను తియ్యలేదు."

అయోమయంగా చూసిందామె.

"మరి?"

"నువ్వే తీసుకున్నావు."

"నేనా?"

ఆలోచించటం మానేసింది లత.

"అవును. కేమెరా నీవైపు ఎందుకు తిప్పు కున్నావు?" లత మాట్లాడలేదు. ఏదో నేరం తనమీద రుజువు కాబోతున్నట్టుగా ఫీలయింది.

"దీన్ని గురించేనా నీ ఆలోచన?" బొటానిస్టు ఆమె చేతికో ఫొటో ఇచ్చాడు. అప్రయత్నంగా అందుకుందామె. ఆ ఫొటోవైపో సారి చూచి చివాలున దానిని నేలమీద పారేసింది. నీళ్ళతో ఆమె కళ్ళు నిండాయి. అతని వైపు చూడటానికామె సాహసించలేదు. ఆమె మనసులో తుపాను చెలరేగింది. ప్రత్యక్ష సాక్ష్యం కనపడుతుంటే తను ఏం చెబితే ఏం లాభం? అతనెలా నమ్మగలడు? ఇంతకీ అది ఆటోమాటిక్ కెమేరా అని తనకి ముందే తెలిసి ఉంటే! తనెందుకు కేమేరా పగలకొట్ట లేదు? పగలకొట్టే ధైర్యం లేనప్పుడు దాన్ని గురించి తనెందుకు జోక్యం కలిగించుకుంది?

"ఈ ఆటోమాటిక్ కేమెరా పది నిమిషాల కోసారి తనంతట తనే ఫొటోలు తీస్తుంది."

తను చేసిన అపరాధం ఏమీ లేదని చెప్పాలనుకుంది లత. చెప్పటం చేతకాలేదు.

"ఈ కేమెరా నాకు మహోపకారం చేసింది."

"నేనేమీ తప్పు చెయ్యలేదు," అంది లత, ప్రయత్నపూర్వకంగా ధైర్యం చేసి అతనివైపు చూస్తూ. అతను ఆమెవైపు తదేక దీక్షతో చూశాడు. ఏమీ అనలేదు. మరో ఫొటో ఆమె చేతికిచ్చాడు. అది గోడమీద ఎత్తుగా తగిలించి ఉన్న ఒక ఛార్టు ఫొటో. లత కదేమీ అర్థం కావటంలేదు. అడగటానికి సాహసం చాలటం లేదు.

"కేమెరా పగలకొట్ట దలచుకుని మళ్ళీ ఎందుకు మానేశావు?"

ఈ మాటలకి పరమాశ్చర్యంతో ఆమె అతని ముఖంవైపు చూసింది. జరిగిందంతా తన భర్త చూశాడా? అలా అయితే తను బయట పడినట్టే.

"మీకెలా తెలుసు?" హీనస్వరంతో అడిగింది.

"ఈ ఫొటోలే సాక్ష్యం."

మళ్ళీ ఆమె ముఖం ముకుళించింది.

"నేనేమీ తప్పు చెయ్యలేదు." మళ్ళీ అందామె.

"ఈ ఫొటోలు చెబుతూనే ఉన్నాయిగా."

ఆమె ముఖం ఎర్రబడ్డది. వ్యంగ్యం! చెయ్యని తప్పుకు శిక్ష! ఆమె కళ్ళలో నీళ్లు తిరిగాయి.

మరు క్షణంలో లత ఊహించలేని, ఏ కోశానా ఆశించని సంఘటన జరిగింది. బొటానిస్టు లత చుబుకాన్ని ఎత్తి ఆమె పెదవులని గాఢంగా ముద్దు పెట్టుకున్నాడు.

"కేమెరాకి నువ్వంటే చాలా ప్రీతి. నీకు ఎన్ని ఫొటోలు తీసిందో చూడు" సోఫా మీద చేతిలోని ఫొటోలన్నీ గిరవాటువేశాడు. ప్రతి ఫొటోలో దీనత్వం మూర్తీభవించిన లతే ఉంది.

తన భర్త తనని అనుమానించక పోవటానికి కారణం ఆమెకి తెలీలేదు. అడిగింది.

"ఈ ఆటోమాటిక్ కేమెరా ప్రతి పది నిమిషాలకీ ఫొటో తీస్తుందనే విషయం జ్ఞాపకం లేదా?" అన్నాడతను. ఒక క్షణం కనుబొమలు చిట్లించిన లత మరు క్షణం దరహాసం చేసింది.

"కేమెరా పగలగొట్ట బోయానని ఎలా తెలిసింది."

"ఫొటోలు చూశాపుగా, ఆ ఛార్టు ఫొటో-నేను సైంటిస్టుని. ఎనలైజు చెయ్యటం నా కలవాటు. అంతకు ముందు నీ ఫిర్యాదుకీ దీనికీ అవినాభావ సంబంధం ఉందని ఏ మూర్ఖుడైనా గ్రహిస్తాడు."

అతని తెలివికి ప్రప్రథమంగా మనసారా సంతోషించింది స్వర్ణలత-ఆ లేబరేటరీలో నడిచే బంగారు తీగ.

"స్టడీ చేయాలిసిందెవరినో నాకంటే నా కేమెరాకే బాగా తెలుసు" అని నిగర్వంగా ఒప్పుకున్నాడు బొటానిస్టు రామచంద్రరావు మర్లా యం. యస్. సి. (లండన్).

(అంకురం : ఒక వార్త)